

Kresťanské hodnoty a ich význam v činnostiach Policajného zboru

Abstrakt: Článok sa zaoberá vymedzením a základnou charakteristikou vybraných kresťanských hodnôt, ktoré majú vplyv na činnosť polície a na prístup policajtov k výkonu svojej profesie. Na konkrétnych vybraných hodnotách popisuje ich kresťanský základ, ako aj ich dôležitosť pri činnostiach policajtov.

Kľúčové slová: kresťanské hodnoty, určenie hodnôt, policajná profesia, vplyv hodnôt na prácu polície.

Úvod

Ešte to nie je ani 2000 rokov, čo sa na svete začalo objavovať a postupne stále viac rezonovať slovo kresťanstvo. Najskôr ako úzke spoločenstvo prívržencov Ježiša Krista, ľudí, ktorí v Neho začali veriť ako v Božieho Syna a Spasiteľa sveta, hlavne svojho osobného vlastného Spasiteľa. Posilňovaní vierou, horlivosťou, svedectvami Ježišových učeníkov a apoštolov, rozširovali kresťania svoje rady aj napriek dlhodobému a krutému prenasledovaniu postupne do celého sveta.

Svojich učeníkov vyslal do sveta, aby popri šírení zvesti o spásе vkladali do ľudských bytostí aj hodnoty, ktoré on sám zdôrazňoval. Ježiš Kristus svojím učením, ale predovšetkým spôsobom svojho života priniesol príklad mnohých pozitívnych hodnôt, ktoré skvalitňujú hodnotu ľudského života. Tieto hodnoty vo všeobecnosti označujeme ako kresťanské hodnoty.

Tieto hodnoty pretrvali celé tisícročia a vysoko aktuálne sú v našej spoločnosti aj dnes. Keďže sa týkajú v podstate celej spoločnosti, každého jej člena, sú určite zvlášť dôležité aj pre policajtov, ktorí sami osebe by mali tieto hodnoty ochraňovať a dohliadať na ich uplatňovanie. Nie preto, že sú charakterizované aj ako kresťanské hodnoty, ale preto, že tieto hodnoty sú do veľkej miery základom práva a zákonnosti v našej spoločnosti, sú tiež podstatnou súčasťou verejného poriadku a bezpečnosti. Preto je nanajvýš potrebné, aby uplatňovanie týchto hodnôt policajti nielen kontrolovali, ale ich vo svojom živote aj sami v čo najväčšej miere vyznávali a uplatňovali. Samozrejme uplatňovanie týchto hodnôt nie je možné nikomu nútiť a nariadovať, no podľa nášho názoru je potrebné na ne poukazovať a vštepovať ich do života spoločnosti, ale aj policajtov bez ohľadu na ich konfesijnú či inú príslušnosť.

História výskumu a súčasný stav výskumu hodnôt

„Téma hodnôt a hodnotových orientácií nie je objavom novodobým. Pojem hodnota sa vo viac či menej explicitnom vyjadrení objavuje prakticky od úplného počiatku filozofického myslenia, najmä starogréckeho.“¹

Prvé známky uceleného skúmania hodnôt sa objavujú vo filozofii na prelome 19. a 20. storočia. Na ich počiatku stáli Hermann Lotze (1817 – 1881) a Franz Brentano (1838 – 1917). Lotze zaviedol pojem *hodnota* do filozofie a bol prvý, kto sa jasne vyslovil pre exaktné skúmanie hodnôt a zrozumiteľne formuloval dôvody tejto potreby. Zastával názor, že „hodnoty sa dotýkajú v podstate celého ľudského konania a poznania“. Prijal učenie Kanta o transcendentálnej, nadčasovej podstate hodnôt nezávislých od ľudskej skúsenosti. Brentano pokladal hodnoty za zážitkové intencie, kým problém morálneho konania vnímal ako otázku

¹ IŠTVÁNIKOVÁ, L. *Hodnoty a hodnotové orientácie v zrkadle dejín*. SAV. Prehľadová štúdia k projektu VEGA. s.2

voľby dobra, v ktorom rozhoduje vôľa. Tento prístup bol neskôr rozvinutý do koncepcie žiaducnosti ako základ pre súčasnú teóriu o hierarchickom usporiadaní individuálnych a skupinových hodnôt.

„Autori raných teórií hodnôt vychádzali z individuálnych diferencií v organizácii istého univerzálneho súboru ľudských čŕt. Jedným z prvých, ktorí sa vo výraznej miere venovali štúdiu hodnôt, bol filozof *Eduard Spranger*. Nevnímal hodnoty ako ciele dočasné (prechodné), ale celoživotné. Vychádzal z myšlienky, že duša je teologickou štruktúrou a zmysluplné vzťahy duševných funkcií sú založené na vzťahu duše k hodnotám. Hodnoty podľa neho nie sú racionálne podložené, ale vo svojej podstate iracionálne skutočnosti. Zo základu duše pôsobí nekonečný pud, neprestávajúca túžba po hodnote a tá je samotným jadrom života a jeho hnacou silou.“²

Keďže „hodnota“ je pre spoločnosť značne významný pojem, môžeme povedať, že sa mu v oblasti vedeckého výskumu venuje určitá pozornosť. Problém nastáva, keď chceme zistiť, aká pozornosť je vo vedeckom výskume venovaná špeciálne kresťanským hodnotám. No keďže, ako som už spomenul, pojem „kresťanské hodnoty“ je v mnohých ohľadoch veľmi úzko spojený so všeobecnými pozitívnymi hodnotami spoločnosti a rôznych spoločenských systémov, je potrebné zaoberať sa súčasným vedeckým výskumom hodnôt vo všeobecnosti.

Čo sú kresťanské hodnoty

Väčšina hodnôt úprimne veriaceho kresťana sa kryje s hodnotami ostatných (slušných) ľudí. Základné hodnoty ako múdrosť, spravodlivosť, statočnosť a striedmosť sú akceptované všetkými ľuďmi, aj keď sa nimi vždy neriadia.

To, čo je kresťanskej predstave o hodnotách skutočne vlastné, vidíme najlepšie na Ježišovej známej biblickej „Reči na vrchu“. Je to život chápaný ako napodobňovanie konania nebeského Otca. Ide o „mravný kódex nebeského kráľovstva“, ktorý nemožno opierať len o meradlá tohto sveta, ale najmä o vzor Božieho konania s nami ľuďmi. Mravnosť je z neho odvodená ako reakcia na Božiu lásku k človeku.

Mravné konanie je chápané ako život pod vládou Božieho kráľovstva. Hybná sila „Reči na vrchu“ spočíva v nerozlučiteľnom spojení posolstva s požiadavkou alebo požiadavky s posolstvom. Z posolstva o Božej oslobodzujúcej vláde vystupuje apel k zodpovedajúcemu konaniu ľudí a kto počúva Ježišove slová, je si istý zaslúbením, že bude mať podiel na prichádzajúcom Božom kráľovstve. Božia vláda je teda silou, ktorá preniká do tohto sveta a ktorá vyzýva ľudí k maximálnemu nasadeniu síl. „Reč na vrchu“ má teda charakter „napomínajúcej reči“, založenej na Ježišovom zvestovaní spásy. Je burcujúcou výzvou ľuďom zasiahnutým Ježišovou zvesťou, výzvou pre život vo svete.

To, čo je kresťanstvu vlastné, často spočíva v postojoch určitého mravného konania. Napríklad znamienko plus pred matematickou zátvorkou je veľmi dôležité. Toto predznamenanie určuje hodnotu všetkého, čo zátvorka obsahuje. Podobne je to aj v živote človeka. Kresťanská viera nemení skutočnosť, je tu ale jeden rozdiel. Kresťania sa možno dokážu pozeráť na nevyhnutné utrpenie inými očami, keď predsa uverili vo výkupné utrpenie Krista. Práve preto dokážu objaviť vo svojom utrpení zmysel, ktorý poukazuje na spolupatričnosť s utrpením Ježiša Krista, nie preto, že by utrpenie bolo samo osebe hodnotou, ale preto, že v prijatí utrpenia môžeme rásť a dozrievať. Životný štýl, životné postoje a celkové životné naladenie určitého človeka, teda to, ako človek žije, často prezradí, či tento človek je, alebo nie je kresťanom.

² IŠTVÁNIKOVÁ, L. *Hodnoty a hodnotové orientácie v zrkadle dejín*. SAV. Prehľadová štúdia k projektu VEGA. s. 2

Kresťanský obraz človeka v sebe obsahuje mnoho prvkov, ktoré môžu mať aj nekresťania. Napríklad cit pre človeka ako stvorenie. Aj nekresťania hovoria v poslednom čase čím ďalej, tým častejšie bez zábran o stvorení. Alebo sa môžeme odvolávať na všeobecnú túžbu každého človeka byť chcenou (a teda prijímanou) bytosťou.

Aj nekresťania napríklad odmietajú eutanáziu, hoci svoj postoj zdôvodňujú skôr Kantovou filozofiou než biblickým prikázanim „Nezabiješ“. Aj pri mravných témach nájdeme mnoho styčných plôch. Napríklad uznanie jedinečnej dôstojnosti človeka vzhľadom na jeho osobnosť a slobodu alebo nevyhnutnú zodpovednosť človeka za svet a ostatných ľudí (napríklad Hans Georg Gadamer). Aj v otázke, z čoho vyrastá nádej, môže dôjsť medzi kresťanmi a nekresťanmi k podnetnému dialógu.

Ku konsenzu medzi kresťanmi a nekresťanmi môže dôjsť v pohľade na kresťanský obraz človeka. Stvorenie (v pozitívnom i negatívnom pohľade), dôstojnosť a zodpovednosť človeka, ale aj dráma zlyhania, viny a odpustenia sú kľúčovými bodmi kresťanského pohľadu na človeka. Vidíme, že medzi takzvanými kresťanskými hodnotami a medzi tými, ktoré by sme mohli nazvať ako všeobecne humanistické, sa nájde mnoho spoločného. Má to svoj dôvod v úcte k prírode, a teda ku skutočnosti stvorenia, ako ju pozná kresťanstvo. Preto sa v každej ľudskej bytosti nájdú východiská pre prijatie kresťanského posolstva. Starokresťanský mysliteľ a teológ Tertulian používa obľúbený výrok: „Anima humana naturaliter christiana“, čo voľne preložené znamená: „Ľudská duša je svojou prirodzenosťou kresťanská.“ Toto presvedčenie si máme do istej miery dnes aj my. V našom osobnom životnom príbehu žijeme v hodnotovom prostredí, sami každodenne hodnoty vytvárame a my sami sa hodnotovo meníme, dokonca z nás samých sa stáva hodnota. Hodnoty, ktorými žijeme a pre ktoré žijeme, vytvárame v našom ľudskom prostredí, ale ony zasa tvoria nás, a tak naše prostredie ovplyvňujú. Preto je evolúcia hodnôt každodennou skúsenosťou bežných ľudských príbehov. Hodnotou je to, čo z nás robí hodnotnejších ľudí. Dnes sa u nás veľa hovorí a diskutuje o odovzdávaní hodnôt budúcim generáciám. Dôraz sa pritom kladie na ich „konzervovanie“.

Myslíme si, že takéto vecné chápanie hodnôt nie je prijateľné. Hodnoty sú v udalostiach, nie vo veciach. Preto nie sú „dané“, ale sa tvoria. Pri ich tvorbe je však potrebné zachovať kontinuitu s minulosťou. Nemala by sa nám stratiť tá časť tradície, ktorá bola tvorivá a z ktorej dokázali čerpať i ďalšie generácie hodnoty ducha.

Tu by sme nemali stratiť pamäť ani pokoru. Tie nám pomôžu poodkryť pravdu, ktorú sa však spolu s hodnotami, na ktorých nám záleží, musíme naučiť žiť a uplatňovať. Proces tvorby hodnôt by sme mohli prirovnať k hľadaniu vzácnych perál, o ktorom je reč v evanjeliu. Tam sa hovorí, že keď kupec nájde veľmi cennú perlu, ide, predá všetko, čo má, a kúpi ju (porov. Mt 13,45 n). Myslíme si, že všetci veriaci aj neveriaci by sme mali spoločne hľadať, čo je v živote hodnotné a cenné. Tým budeme vytvárať ľudskejší svet, v ktorom nájdeme domov všetci. Evanjelium rozširuje obzor ľudského života, preto je tu pre všetkých, nielen pre kresťanov. Úlohou kresťanov je vytvárať pre evanjelium „rezonančný priestor“, aby ho mohli všetci počuť. Aby mohli prijať do svojho života kresťanské hodnoty, hodnoty Ježiša Krista a Jeho evanjelia, a nimi pretvárať a robiť svoj život aj život iných ľudí kvalitnejším a hodnotnejším. Preto si myslím, že aj úloha mojej pripravovanej dizertačnej práce má svoj význam a hodnotu tak pre zložky Policajného zboru, ako aj pre celú spoločnosť.

Aplikácia kresťanských hodnôt vo výučbe a činnosti polície

V tejto stati by som chcel aspoň v skratke načrtnúť charakter niektorých vybraných kresťanských hodnôt a pokúsim sa zdôvodniť ich význam v rámci výučby a činnosti policajtov v Slovenskej Republike.

V prvom rade je pri základnom vymedzení kresťanských hodnôt nutné povedať, že kresťanské hodnoty sú vo svojej podstate synonymom dobra. To znamená, že ide o pozitívne hodnoty, z ktorých uplatňovania vyplýva dobro – a to nie dobro jednotlivca, ktoré by bolo na úkor dobra iného alebo spoločnosti všeobecne. Čo v praxi znamená – ak si nárokujem a uplatňujem svoju vlastnú slobodu (ako jednu z kresťanských hodnôt), nesmiem tak robiť na úkor slobody niekoho iného. Kresťanské hodnoty nemôžu byť spájané s uplatňovaním dobra jedného človeka či jednej skupiny osôb na úkor kohokoľvek iného. Čo je zároveň uplatňovaním princípu nezištnej vzájomnej lásky v ľudskej spoločnosti.

Tu už sme pri vzájomnom vzťahu kresťanských hodnôt a výchovy či práce policajta. Základným princípom tohto vzťahu je uplatňovanie a ochrana všeobecného verejného poriadku a dobra v spoločnosti, pričom policajt by mal cítiť povinnosť dohliadať na to, aby neboli uplatňované záujmy dobra jedných na úkor iných nevinných ľudí a jeho vlastné záujmy na úkor nevinného človeka.

Tu sa dostávame k prvej z kresťanských hodnôt, ktoré chcem v týchto súvislostiach spomenúť – sloboda.

a/ Sloboda

Ľudská sloboda je široký a zároveň relatívny pojem. Sloboda človeka je v prírode akýmsi netypickým javom. To ona rozhoduje o tom že človek je plne suverénnou a autonómnou bytosťou. Vďaka slobode môžeme povedať, že sme správcami nejakého činu. Za ten čin sme však aj zodpovední. Ale zodpovedný možno byť len voči niekomu. Keď má štát a spoločnosť určité zákony a pravidlá, tak je človek v otázkach slobody – rozhodovania sa pre rôzne činy – zodpovedný voči spoločnosti, štátu. V súvislosti s našou témou treba brať do úvahy hlavne trestné činy a trestnú zodpovednosť, pretože človek sa v rámci svojej slobody môže slobodne rozhodnúť aj pre spáchanie trestného činu a pritom si musí byť vedomý svojej trestnej zodpovednosti. Tu môžeme vidieť určitú relativitu slobody. Človek sa môže slobodne rozhodnúť aj pre zlo. Ale to už je skôr zneužitie slobody, ktorú mu dal štát, spoločnosť a predovšetkým Boh.

Boh dal slobodu človeku už pri samom začiatku stvorenia – podľa biblického ponímania. Použijem biblický citát: „Potom Hospodin Boh rozkázal človeku: Zo všetkých stromov záhrady smieš jesť, ale zo stromu poznania dobra a zla nesmieš jesť!...“³

Prvá polovica citátu svedčí o Božej veľkorysosti, keď Boh dáva človeku slobodu výberu plodov z veľkého množstva stromov, no zároveň v druhej polovici citátu obmedzuje jeho slobodu zákazom jedenia plodov z jedného jediného stromu – stromu poznania dobra a zla. Zároveň Boh v ďalších statiach ukladá človeku trest za neuposlušnosť tohto obmedzenia, keď sily zla navedú človeka, aby Boží zákaz porušil. Za toto porušenie bol človek patrične potrestaný: „...pre teba pôda prekliata bude. S námahou sa z nej budeš živiť. Ba trnie a hložie bude ti rodiť a poľné byliny budeš jedávať. V pote tvári budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, lebo z nej si vzatý.“⁴

Ako som už uviedol, človek sa môže slobodne rozhodnúť aj pre zlo, no pritom si musí byť vedomý následkov aj hroziaceho trestu. Tu možno vidieť jasný zmysel policajnej činnosti pri ochrane verejného poriadku, života, zdravia či majetku. Pretože človek pri zneužití svojej slobody sa dopúšťa trestnej činnosti a policajt musí správne túto činnosť spoznať, vyhodnotiť a správne proti nej zakročiť. Má pritom brať do úvahy aj svoju vlastnú slobodu rozhodovania a správne ju použiť pri vyhodnotení sily a intenzity zákroku, ako aj vyšetrovacej činnosti a zaobchádzania s páchatelom či človekom podozrivým z trestnej činnosti alebo páchania priestupku. Je dôležité policajtom už pri výučbe vštepovať a zdôrazňovať správne a etické

³ autorský tím. *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1989. s. 2

⁴ autorský tím. *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1989. s. 3

postupy pri uplatňovaní vlastnej slobody rozhodovania v služobnej činnosti, pri rešpektovaní slobody iných alebo naopak, obmedzovaní osobnej slobody inému človeku. Je dôležité si pri tom uvedomovať, že za správne etické uplatňovanie slobody sme zodpovední nielen voči spoločnosti, ale aj voči Bohu, ktorý je darcom, ale aj kontrolórom slobody.

„Sloboda človeka môže byť vystavená obmedzeniu, ale môže sa aj zväčšiť a jedno i druhé čiastočne závisí od nás samých, čiastočne od nášho okolia. Za obmedzeniami slobody aj za jej vzrastom nasleduje obmedzenie aj vzrast zodpovednosti. V človeku je totiž toľko slobody, koľko má rozumu.“⁵

b/ Pravda

So slobodou je úzko spojená ďalšia hodnota, pri ktorej sa chcem pristaviť – pravda. Človek sa môže slobodne rozhodnúť aj pre pravdu alebo lož. I keď to druhé je tiež zneužitie slobody.

Božie prikázania sú pravdivé. Pisateľ biblickej knihy žalmov napísal: „...všetky Tvoje (Božie) prikázania sú samá pravda.“⁶ Prečo takýto opis? Po prvé, majú stabilitu a trvalú platnosť, lebo predpisujú, čo chce Boh vidieť uskutočnené v každom ľudskom živote po všetky časy. Po druhé, hovoria nám nezmeniteľnú pravdu o našej prirodzenosti. Aj to je totiž úmyslom v Božích prikázaniach: majú nám dať pracovnú definíciu pravého ľudského bytia. Ukazujú nám, prečo bol človek vlastne stvorený, učia nás pravdivo ľudsky žiť a vystríhajú nás pred mravným sebazničením.

Kresťanské učenie a jeho základ – učenie Ježiša Krista – hodnotí pravdu veľmi vysoko. „Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.“⁷ – povedal Ježiš, keď stál pred Pilátom a keď sa rozhodovalo o jeho odsúdení na smrť. Na iných miestach hovorí: „Ja som cesta i pravda i život.“ Alebo inde hovorí svojim učeníkom: „Ak vy zostanete v mojom slove, ste v pravde moji učeníci. A poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.“⁸ Je ešte mnoho biblických citátov o pravde, no už z týchto vybraných vidno, že Ježiš si pravdu vysoko ctil a privádzal k nej a k jej poznaniu v podstate každého, koho stretol.

Pravda je však podobne ako sloboda pojem relatívny. Keď to vezmeme z náboženského pohľadu – pre človeka, ktorý sa rozhodol veriť v Ježiša Krista a v Bibliu, sa pravdou stáva kresťanstvo. Pre osobu, ktorá sa rozhodla veriť v Korán a Mohameda, sa pravdou stáva Islam. To isté by sa dalo tvrdiť o akomkoľvek náboženstve, sekte alebo kulte. V postmodernom svete sa všetky tieto „pravdy“ považujú za rovnocenné, pretože pravda, pokiaľ nie je priamo opakom ľži, je čokoľvek, čomu sa jednotlivec rozhodne veriť. Tu je však dôležitá otázka: Môže pravda existovať ako realita výlučne pre osoby, ktoré sa jej rozhodnú veriť, a pre ostatných nie? V našej téme je dôležitá pravda, ktorá je do istej miery záväzná pre všetkých. Je to pravda, ktorá je podstatou morálky, resp. je s morálkou úzko spojená. Všetci berieme morálku ako samozrejmú. Je to niečo, čo všetci pokladajú za univerzálne pravdivé. Zaobchádzame s ňou ako s absolútnou pravdou. „Zmysel pre morálku nachádzame v podstate v každej spoločnosti na svete, od najprimitívnejších národov po tie najvyspelejšie. A morálka všetkých týchto spoločností je prekvapujúco podobná bez ohľadu na to, ako široko sú oddelené časom, geografickou polohou, povahou, kultúrou alebo náboženstvom. Aj keď sú určité rozdielnosti, všetky tieto spoločnosti majú zákony chrániace ľudský život, všetky majú zákony riadiace manželské a rodinné vzťahy, všetky majú pravidlá, ktoré hovoria, že nemôžu

⁵ TISCHNER, J. *Ako žiť? uvedenie do kresťanskej etiky*. Bratislava : Serafín, 2005. s. 15

⁶ autorský tím. *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1989. s. 529

⁷ autorský tím. *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1989. s. 932

⁸ autorský tím. *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1989. s. 921

svojvoľne zabíjať iných, všetky odsudzujú krádež a všetky podporujú to, aby ľudia prejavovali druhým dobro“.⁹

Keď sa na pravdu ako hodnotu pozrieme z tohto uhla pohľadu, vidíme, že jej ochrana a usmerňovanie v spoločnosti je úzko spojené s činnosťou Policajného zboru, a teda je dôležité vstúpovať princípy pravdy a s ňou spojenej morálky budúcim, ale i súčasným policajtom. Je dôležité, aby policajt vedel správne vyhodnotiť pravdu v danej konkrétnej situácii a v daných súvislostiach a aby vedel k nej zaujať správny postoj, ako aj vedel určiť správny a morálny prístup k riešeniu daného problému.

c/ Pokoj

Jednou z typických kresťanských hodnôt je hodnota pokoja. I v dnešnej dobe sa pranie pokoja – predovšetkým Božieho pokoja, vyjadruje v liturgických častiach bohoslužieb takmer vo všetkých kresťanských cirkvách na svete. napr.: „Boží pokoj nech je s vami!“, „Nech vám daruje Boh svoj pokoj!“. Všetky tieto a podobné priania, ktoré majú v liturgii väčšinou charakter požehnaní, sú citované či parafrázované priamo z biblie. Keby sme v biblii spočítali zmienky o pokoji, došli by sme určite k prekvapivo vysokému číslu. Samotný Boh biblie je v nej často charakterizovaný ako „Boh pokoja“ či „Tvorca pokoja“. Pokoj je tu úzko spojený práve s dodržiavaním Desiatich Božích prikázaní, ktoré Boh od človeka vyžaduje v rámci snahy o udržiavanie pokoja a práva na svete. Pokoj je teda vysoko vyzdvihovanou kresťanskou hodnotou a v kontexte našej témy má dosť výrazné postavenie. Podľa teologického učenia je jedným z prvoradých Božích záujmov tvorenie a udržanie pokoja na zemi. Hoci ľudská hriechnosť ide často proti tomuto Božiemu zámeru a človek potom nadobúda dojem, akoby Bohu na pokoji medzi ľuďmi až tak nezáležalo. Pričom opak je pravdou. K pokoji v spoločnosti však musia vo veľkej miere prispievať jej samotní členovia. V kontexte policajných vied možno pokoj v spoločnosti ponímať ako verejný poriadok. Boh okrem takéhoto ponímania vidí v pojme pokoj aj význam vnútorného pokoja a duševnej vyrovnanosti jednotlivca aj spoločnosti. Toto chápanie pokoja však veľmi úzko súvisí aj s chápaním pokoja ako verejného poriadku v spoločnosti a mieru na svete. Keďže polícia má ako jednu z prioritných úloh ochranu a udržanie verejného poriadku v štáte, je nutné, aby sa uvedomelosť policajtov v tomto smere neustále rozvíjala a nepodceňovala. Nebudem v tomto mojom vstupe širšie rozvíjať problematiku verejného poriadku, pretože tá je v policajných vedách dopodrobna rozoberaná, len som chcel priblížiť a poukázať na úzky vzťah jednej z kresťanských hodnôt – hodnoty pokoja – s jedným z prioritných záujmov polície nielen v Slovenskej republike. Pokiaľ si policajti, orientovaní či už kresťanský, alebo nekresťanský, budú tento vzťah hlbšie uvedomovať, je možné, že budú samotnému verejnému poriadku a jeho ochrane prikladať väčší význam, a tak sa budú ešte výraznejšie a zodpovednejšie starať o túto hodnotu ľudskej spoločnosti, ktorá má svoj hlboký základ v kresťanstve a v Bohu kresťanov.

d/ Svedomie

Z hľadiska kresťanskej etiky: „...dobré je to, čo sa zhoduje s Bohom, a vieme, že Boh je (v kresťanstve) najvyššou normou mravnosti. ...vieme, že dobré je aj to, čo sa zhoduje s prirodzenosťou človeka a to je bližšia norma mravnosti. Ale to všetko nestačí. Ak sú morálne zákony mimo nás, tak rovnako dlho, ako o nich nič nevieme, nemôžu v nás vytvoriť nijaký etický záväzok. Potrebná je ešte akási bezprostredná norma mravnosti. Má to byť norma ustavične prítomná vo vedomí človeka a neprestajne pripravená na okamžitú reakciu. Najbližšou normou mravnosti je pre človeka jeho svedomie – praktický úsudok o zhode jeho

⁹ McDOWEL, J., WILLIAMS, T. *Hľadanie pravdy*, Bratislava : Porta libri, 2009. s. 38

konania s objektívnym dobrom“.¹⁰ To všetko sa však týka zdravého a správne formovaného svedomia. Nie svedomia biľagovaného, poškodeného, po svojom upraveného, netýka sa to ani prípadu, keď človek pred svojím svedomím uteká a nechce počúvať jeho hlas.

Svedomie je jeden z veľmi dôležitých prirodzených sklonov či princípov ľudskej prirodzenosti. Je to určitý sklon človeka byť znepokojený, keď si uvedomuje nesúlad medzi sebou samým, a to, že svojimi skutkami je takpovediac sám so sebou v rozpore. Deje sa tak vtedy, keď si človek uvedomuje, že druhým ľuďom robí to, kvôli čomu by bol na nich sám nahnevaný, že mu to robia, keby boli na jeho mieste a on na ich. Alebo že im nerobí to, kvôli čomu by sa sám nahneval, že mu to nerobia.

Tu môžeme vidieť aj korene svedomia v biblických spisoch. Aj keď tém o svedomí by sa dalo z biblie vyčítať mnoho, predsa spomeňme aspoň jednu priamu narážku Ježiša Krista na svedomie: „Preto čokoľvek chcete, aby vám ľudia činili, čiňte im aj vy, lebo to je zákon aj proroci“.¹¹

Hlas svedomia vyjadruje rozpor človeka so sebou samým. „Nie div, že táto opozícia voči sebe samému a vnútorný boj s vlastným JA človeka prirodzene plodí nepokoj a vyvoláva v jeho mysli rozruch“.¹² So svedomím práca a charakter policajta úzko súvisí. Je dôležité, aby policajt správne pestoval predovšetkým svoje vlastné svedomie a riadil sa ním – či už v otázkach primeraného použitia zbrane a donucovacích prostriedkov, alebo v otázkach postoja voči korupcii a i. A zároveň je dôležité, aby sa snažil a bol pripravený, schopný formovať svedomie ľudí, s ktorými prichádza do služobného, ale i ľudského kontaktu – či už pri výsluchu podozrivého, páchatel'a, alebo svedkov.; či už v oblasti činnosti dopravnej polície, alebo v ostatných oblastiach činnosti polície. Pritom je dôležité, aby sa v týchto ľuďoch správne a citlivo snažil prebudiť ich svedomie, aby potom mohli objektívne a pravdivo zaujať k danej veci postoj a prispieť k riešeniu konkrétnych problémov, ktoré sa ich pri styku s políciou týkajú.

e/ Viera a láska

Viera a láska sú posledné kresťanské hodnoty, ktorým sa chcem v tomto príspevku konkrétne venovať a zároveň ich zahŕňam do spoločného odseku, pretože tieto dve hodnoty v kresťanskom poňatí veľmi úzko súvisia.

O kresťanskom vzťahu k týmto hodnotám snád' nie je potrebné zoširoka rozprávať. Tieto hodnoty patria k tej najzákladnejšej podstate kresťanského náboženstva. Viera je tu ponímaná ako ten najzákladnejší vzťah človeka k Bohu, ide predovšetkým o vieru v Boha a o dôveru Bohu v ľudskom živote. Z takejto silnej a úprimnej viery potom pramení láska veriaceho k ostatným ľuďom. S tým sú spojené aj skutky lásky, teda skutky dobra, ktoré človek koná voči ostatným, či už jednotlivcom, alebo celej spoločnosti. Láska je v kresťanskom poňatí nesmierne dôležitá a neodlučiteľná od života a konania veriaceho človeka. Sám Boh kresťanstva je často označovaný ako „Boh lásky“. Láska sa tu však nechápe len v zmysle príbuzenských pocitov a osobných sympatií, ale predovšetkým v zmysle čistej nezištnej lásky, ktorá poháňa človeka ku konaniu dobra ostatným, aj neznámym ľuďom, a dokonca – v biblickom chápaní – aj svojim nepriateľom.

Viera i láska majú v živote človeka mnoho podôb a má z nich vyplývať množstvo pozitívnych konaní, názorov, ľudských postojov a rozhodnutí. Nedá sa tvrdiť, že sa tak deje vždy a u každého veriaceho jednotlivca, no kresťanský základ a výchova má človeka neustále povzbudzovať a poháňať ku konaniu dobra v ľudskej spoločnosti. Je to v podstate základ morálky a etiky, na ktorej by malo záležať všetkým policajtom vo svojej služobnej činnosti aj

¹⁰ TISCHNER, J. *Ako žiť? uvedenie do kresťanskej etiky*. Bratislava : Serafin, 2005. s. 23

¹¹ autorský tím. *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Transcius, 1989. s. 833

¹² EDWARDS, J. *O povaze pravé cnosti*, Praha : Návrat domú, 2007. s. 65

v osobnom živote. A to už bez ohľadu na to, či sa hlásia ku kresťanstvu, alebo nie. Pokiaľ bude policajtom stále viac záležať na formovaní vlastnej osobnej lásky a v Boha veriacim policajtom na upevňovaní svojej osobnej viery a viery ostatných, bude sa to takmer určite do tej či onej miery prejavovať aj na ich charaktere a snád' i výsledkoch ich služobnej činnosti. Preto je dôležité, aby si policajti stále viac a nanovo osvojovali tieto hodnoty vo svojich životoch, aby tak uvedené hodnoty formovali ich charakter a prístup vo výkone svojej profesie.

Záver

Na príklade niektorých vybraných hodnôt, ktoré môžeme označiť ako kresťanské, som sa snažil načrtnúť ich vplyv na povahu, charakter a prácu policajtov v našej spoločnosti. Isteže tieto hodnoty nie sú zárukou bezproblémovej práce polície, ale som presvedčený, že ich vštepovanie do povedomia policajtov a pestovanie týchto hodnôt v ich živote môže prácu polície do určitej miery skvalitniť, zlepšiť jej kontakt s verejnosťou a zároveň zvýšiť dôveryhodnosť polície v očiach verejnosti.

Bolo by možné zahrnúť sem aj iné hodnoty kresťanského charakteru, ako sú čas, pokora, modlitba, rodina, manželstvo, vernosť, večnosť či samotný život a iné. Tie sa určite objavujú aj v obsahu plánovanej dizertačnej práce. Snažil som sa tu zvýrazniť aspoň tie kresťanské hodnoty, o ktorých si myslím, že môžu mať najväčší vplyv na správne formovanie prístupu policajtov ku svojej činnosti, ktorá má byť konaná predovšetkým pre blaho spoločnosti a zachovanie poriadku a práva medzi ľuďmi.

Literatúra

- autorský tím *Biblia*, evanj. preklad, Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 1989. 1079 s. ISBN 0 564 03222 0
- EDWARDS, J. *O povaze pravé cnosti*, Praha : Návrat domů, 2007. 118 s. ISBN 978-80-7255-162-0
- IŠTVÁNIKOVÁ, L. *Hodnoty a hodnotové orientácie v zrkadle dejín*. SAV. Prehľadová štúdia k projektu VEGA 2/6190/6
- McDOWEL, J., WILLIAMS, T. *Hľadanie pravdy*, Bratislava : Porta libri, 2009. 108 s. ISBN 978-80-89067-51-0
- PACKER, J.I. *Poznanie Boha*, Praha : Návrat, 1992. 247 s. ISBN 80-85495-09-0
- ŠANTAVÝ, P., *O čom svedčí život súčasných kresťanov II.*; dostupné od 2002, dostupné na internete na:
http://www.christnet.sk/portal/?q=tema/o_com_svedci_zivot_sucasnych_krestanov_2
- TISCHNER, J. *Ako žiť? uvedenie do kresťanskej etiky*. Bratislava : Serafín, 2005. 124 s. ISBN 80-8081-033-8

Key words: Christian values, assigning values, the police profession, the impact of values on the work of the police

Summary

I tried to outline the influence of some selected values which can be called as Christian on the nature, character and work of the police officers in our society. These values are not, of course, the guarantee of smooth police work, but I am convinced that their implementation into police officers' awareness and their fostering in their daily life can, to a certain extent,

improve police work, better relationships between police and public and gain credibility of police force in the public eye.

It would also be possible to include the other values of Christian character, such as time, humility, prayer, family, marriage, fidelity, eternity or life itself. Those will surely appear in the content of my planned dissertation thesis. Here I tried to emphasise at least those Christian values which I consider to have the biggest influence on the right formation of police officers' attitude to their work, which should be done mostly for the well-being of society and keeping law and order among people.

Mgr. Ján Paciga
Úrad ekumenickej pastoračnej služby MV SR
Vysunuté pracovisko: OR PZ, Komenského 841
03101 Liptovský Mikuláš
Tel: 0907-935 084
email: Jan.Paciga@minv.sk

Recenzent: mjr. doc. PaedDr. ThDr. Marek Storoška, PhD.